

กฎกระทรวง

กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร
สำหรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ
พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่ฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยงไก่ไข่ จำนวนตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ตัวขึ้นไป ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ให้มาตรฐานสินค้าเกษตร เลขที่ มกษ. ๖๙๐๙ - ๒๕๖๒ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นมาตรฐานบังคับ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ประภัตร โพธสุธน

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ในประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและการควบคุมโรคระบาด การควบคุมความปลอดภัย และคุณภาพไข่ไก่ การจัดการตลาดภายในประเทศ และการเปิดตลาดการค้าไข่ไก่ในต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมกระบวนการจัดการฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้า จำนวนตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตัวขึ้นไป เพื่อยกระดับการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับฟาร์มไก่ไข่ให้ได้ไข่ไก่ที่ปลอดภัย มีคุณภาพและเหมาะสม ในการนำไปบริโภคเป็นอาหาร รวมทั้งเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของประเทศ ในการนี้ ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องครบถ้วนตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว สมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้า จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป ครอบคลุมองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการบุคลากร การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการไก่อุ่น ไก่อระยะไข่ และไข่ไก่ การจัดการสิ่งแวดล้อม การบันทึกข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ไข่ไก่ที่ปลอดภัย มีคุณภาพเหมาะสมในการนำไปบริโภคเป็นอาหาร

1.2 มาตรฐานฉบับนี้ไม่ครอบคลุมฟาร์มไก่ไข่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการเลี้ยงระบบอื่น ที่รับรองโดยกรมปศุสัตว์ เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เล่ม 2: ปศุสัตว์อินทรีย์ (มกษ. 9000 เล่ม 2) ฟาร์มไก่ไข่แบบเลี้ยงปล่อยอิสระ

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ไก่ไข่ (layer) หมายถึง ไก่ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Gallus gallus* ซึ่งเป็นไก่สายพันธุ์ที่ให้ไข่สม่ำเสมอเพื่อการบริโภค ครอบคลุมทั้งไก่อุ่นและไก่อระยะไข่

2.2 ไก่อุ่น (pullet) หมายถึง ไก่ไข่ในช่วงอายุก่อนให้ไข่

2.3 ไก่อระยะไข่ (laying hen) หมายถึง ไก่ไข่ที่อยู่ในช่วงอายุที่เหมาะสมในการผลิตไข่จนถึงระยะปลดระวาง ทั้งนี้ขึ้นกับสายพันธุ์

2.4 ฟาร์มไก่ไข่ (layer farm) หมายถึง สถานประกอบการที่เลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้า จำนวนตั้งแต่ 1,000 ตัวขึ้นไป

2.5 โรงเรือน หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่ ซึ่งมีทั้งชนิดที่ควบคุม และไม่ควบคุมสภาพแวดล้อม

3. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

รายการ	ข้อกำหนด
1. องค์ประกอบฟาร์ม	
1.1 สถานที่ตั้ง	1.1.1 ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ หรือมีมาตรการป้องกันที่เหมาะสม
1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม	1.2.1 ฟาร์มมีขนาดพื้นที่เหมาะสมไม่หนาแน่นจนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม 1.2.2 มีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะและสุขอนามัยสัตว์ และแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน 1.2.3 มีบริเวณหรือสถานที่เก็บรวบรวมไข่ไก่ก่อนเคลื่อนย้ายออกนอกฟาร์ม
1.3 โรงเรือน	1.3.1 มีการวางผังที่แสดงตำแหน่งอุปกรณ์ซึ่งเอื้อต่อการเลี้ยงไก่ไข่ 1.3.2 มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงไก่ไข่โดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ 1.3.3 มีความแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ระบายอากาศได้ดี ง่ายต่อการบำรุงรักษา ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ รวมทั้งมีลักษณะที่เหมาะสมต่อการวางไข่และการเก็บไข่
2. การจัดการฟาร์ม	
2.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม	2.1.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง การจัดการอาหารและน้ำ การจัดการด้านสุขภาพ และการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ปีก
2.2 การจัดการอาหารและน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่	2.2.1 อาหารไก่ไข่สำเร็จรูปและหัวอาหารสัตว์ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ 2.2.2 ในกรณีที่ผสมอาหารไก่ไข่เอง หรือนำอาหารจากข้อ 2.2.1 มาผสม ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ 2.2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่ไข่ทางกายภาพในเบื้องต้น และเก็บตัวอย่างไว้เพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา 2.2.4 มีสถานที่เก็บอาหารไก่ไข่โดยแยกต่างหาก และเก็บอาหารในสภาพที่ป้องกันการเสื่อมสภาพและปนเปื้อน

รายการ	ข้อกำหนด
2.3 การจัดการ โรงเรือนและอุปกรณ์	2.2.5 มีการจัดการให้ไก่ไข่ทุกตัวได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ
	2.2.6 น้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่ต้องสะอาดและมีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพ
	2.3.1 โรงเรือน อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบโรงเรือนต้องสะอาด และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีและถูกสุขลักษณะ
	2.3.2 ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือน และอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่ไข่รุ่นเก่าออก และปิดพักโรงเรือนในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการตัดวงจรเชื้อโรคไม่ให้สะสมในโรงเรือน เว้นแต่กรมปศุสัตว์กำหนดเป็นอย่างอื่นในแต่ละพื้นที่
	2.3.3 ภาชนะเก็บไข่ เช่น ถาดไข่ เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ
2.3.4 ให้ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อภาชนะเก็บไข่ ก่อนนำเข้าไปในบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่และก่อนการนำไปใช้งานทุกครั้ง	
3. บุคลากร	3.1 มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน
	3.2 มีบุคลากรผู้เลี้ยงไก่ไข่ สัตวบาล หรือบุคลากรที่ได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาลเป็นผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงไก่ไข่ และสัตวแพทย์ที่มีใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีกจำนวนพอเหมาะกับจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง
	3.3 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงไก่ไข่ต้องมีความรู้ โดยได้รับการฝึกอบรมหรือการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานในการเลี้ยงไก่ไข่เพื่อให้จัดการฟาร์มได้
	3.4 มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและแพร่เชื้อ
4. สุขภาพสัตว์ 4.1 การป้องกันและ ควบคุมโรค	4.1.1 มีหลักฐานหรือเอกสารระบุแหล่งที่มาของไก่ไข่
	4.1.2 มีมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ วัสดุและอุปกรณ์ รวมทั้งสัตว์พาหะนำเชื้อ
	4.1.3 มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
	4.1.4 ตรวจติดตามสุขภาพไก่ไข่ประจำวัน และมีการจัดการซากสัตว์ที่เหมาะสม
	4.1.5 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
4.2 การบำบัดรักษาโรค	4.2.1 การบำบัดรักษาโรคสัตว์ ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ โดยปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รายการ	ข้อกำหนด
5. สวัสดิภาพสัตว์	5.1 ดูแลไก่ไข่ให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์
6. การจัดการไก่อุ่น ไก่อระยะไข่และไข่ไก่ 6.1 ไก่อุ่นและไก่อระยะไข่ 6.2 ไข่ไก่	<p>6.1.1 สุ่มตรวจสอบสุขภาพ ขนาดและน้ำหนักไก่</p> <p>6.1.2 คัดแยกไก่ไข่ที่มีลักษณะผิดปกติ ไม่สมบูรณ์ มีขนาดและน้ำหนักไม่ใกล้เคียงกับรุ่น หรือไม่เหมาะสมต่อการให้ผลผลิตออก</p> <p>6.2.1 เก็บไข่และคัดแยกไข่ที่ผิดปกติ มีรอยร้าวหรือแตกออก และคัดแยกไข่ที่สกปรกมีมูลไก่ติด เพื่อแยกทำความสะอาด</p> <p>6.2.2 เก็บรักษาไข่ไก่ไว้ในที่ร่มมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกหรือที่มีการควบคุมอุณหภูมิ</p> <p>6.2.3 การขนส่งไข่ ใช้พาหนะที่สะอาด ระบายอากาศได้ดีหรือควบคุมอุณหภูมิได้</p>
7. สิ่งแวดล้อม	<p>7.1 กำจัดขยะ น้ำเสีย ของเสีย โดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้แหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค</p> <p>7.2 ป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้นหลังการย้ายไก่ไข่ออกจากฟาร์ม</p>
8. การบันทึกข้อมูล	<p>8.1 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญที่มีผลต่อสุขภาพ การควบคุมโรคและผลิตผล</p> <p>8.2 ให้เก็บรักษาบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี</p>